

Adviesraad Sociaal Domein HBEL
Mevrouw Van Dam
yvonne.vandam@planet.nl

Onderwerp: gemeentelijke reactie op advies op rapport van de VNG commissie financiële beheersbaarheid sociaal domein en aanvullende vragen van de adviesraad

Huizen: 15 november 2022

Uw brief van:

Nummer:

Uw kenmerk:

Bijlagen: -

Bij beantwoording van deze brief, graag datum, nummer en onderwerp vermelden.

Geachte mevrouw Van Dam,

Hartelijk dank voor de brief van de adviesraad sociaal domein van 25 mei 2022 over het rapport van de Visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein. Ook dank voor de vragen van de adviesraad per mail, voorafgaand aan de bijeenkomst van 12 oktober.

Deze brief geeft onze reactie op:

- Uw schriftelijke advies van 25 mei waarbij u aangeeft dat de Adviesraad de aanbevelingen en conclusies onderschrijft uit de rapportage van de VNG visitatiecommissie. U geeft daarbij aan voorstellen te willen vernemen van de HBEL-gemeenten gezamenlijk en voor de zgn. voorveld voorzieningen per gemeente, die aangeven op welke wijze wij vorm geven aan de in het rapport uitgewerkte verbeterplannen. Hierbij gaat het om:
 - o Meer grip krijgen op de effecten van de uitvoering door middel van meer inzicht en handelingsperspectief,
 - o de opvallendheden uit de gegevensrapportage,
 - o de opmerkingen m.b.t. de bekostigingssystematiek,
 - o de voorbeelden voor (betere) sturingsmogelijkheden.
- De volgende vragen die u per mail heeft gesteld, vanuit de werkgroep wmo:
 - o Hoe wilt u onze adviesraad in het proces van de totstandkoming van de nieuwe visie of lokale beleidsplannen wilt betrekken?
 - o Welke uitdagingen en speerpunten zien de wethouders de komende jaren in het algemeen? Uiteraard wil onze raad, vanuit zijn taak als vertegenwoordiger van de betrokken inwoners, daarbij desgewenst graag een bijdrage leveren.
- De volgende vragen die u per mail heeft gesteld, vanuit de werkgroep participatiewet, schuldhulp, armoedebeleid:
 - o Waardegericht werken wordt genoemd als één van de instrumenten om de algehele dienstverlening van gemeenten (uitvoeringsorganisatie, kwaliteit van de diensten en de medewerkers) te verhogen, meer klant- en minder regelgericht te maken. Wat is de status hiervan?
 - o Voorjaar 2022 heeft de Adviesraad ongevraagd advies uitgebracht n.a.v. het laatste rapport van de VNG-visitatiecommissie. Het voormalig college heeft de beantwoording overgelaten aan het nieuwe college. Zijn er mededelingen te

doen over de voortgang hiervan?

Deze vragen hebben betrekking op het rapport van de VNG commissie financiële beheersbaarheid sociaal domein, het waardentraject en het HBEL visietraject. Deze drie zaken worden gezamenlijk opgepakt. De aanbevelingen van de VNG commissie wordt (deels) uitgewerkt een HBEL visie. In deze visie worden ook de uitkomsten van het waardentraject meegenomen en uitgewerkt. Bij de uitwerking van deze visie wordt de adviesraad betrokken. Hieronder leest u meer over deze trajecten en het vervolg.

1. Waardentraject

In 2021 zijn we gestart met een traject om te komen tot een set waarden die richting kunnen geven bij toekomstige beleidsmatige keuzes en bij maatwerk op casusniveau bij de ondersteuning van inwoners. Dit traject is gestart in het licht van onder meer een mogelijke nieuwe noodzaak tot nieuwe besparingen in het sociaal domein in de toekomst. In dit traject werd het volgende duidelijk:

- Er is nu, na implementatie van de eerdere maatregelen in het sociaal domein, weinig ruimte voor de HBEL gemeenten om door verdere afbakening met waarden scherpere keuzes bij maatwerk te maken. Hiervoor is een verdere afbakening nodig van de gemeentelijke verantwoordelijkheid door het Rijk. Dit pakt het Rijk nu ook op.
- Waarden raken aan de diepere overtuiging en identiteit van een organisatie: waarom doen we wat we doen. In deze situatie gaat het om vier verschillende gemeenten die elk een eigen identiteit hebben. De diepere overtuiging waarom een gemeente iets doet of een bepaalde keuze maakt, kan per gemeenteraad verschillen. Tegelijkertijd lijkt er wel overeenstemming te zijn op een concreter niveau over de opgaves waarvoor de gemeenten staan, de leidende principes over de werkwijze in het sociaal domein, en uitgangspunten voor het leveren van maatwerk bij de ondersteuning van inwoners. Overeenstemming over deze zaken biedt een goede basis om de samenwerking vorm te geven.
- Een concrete uitkomst van het traject is daarmee een set met richtinggevende uitspraken bij het leveren van maatwerk bij de ondersteuning van inwoners. Deze komen overeen met de voor ons al bekende uitgangspunten. Wat dat betreft is het traject een bevestiging van de ingezette koers, maar heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd. We kunnen ze wel explicieter borgen voor meer eenduidigheid in de uitvoering, Deze set van uitspraken wordt opgenomen in het visiedocument. Met het vaststellen van de visie worden deze uitspraken geborgd als leidraad bij het vormgeven van maatwerk, zonder dat het een strikt toetsingskader is en daarmee maatwerk juist belemmert.
- Daarnaast is er veel input opgehaald uit diverse bijeenkomsten en gesprekken die relevant is voor beleidsmatige keuze. Deze input wordt verwerkt in het visiedocument bij de opgaves en leidende principes voor de inrichting van het sociaal domein.

2. VNG visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein

Het onderzoek van de visitatiecommissie heeft zich gericht op de HBEL samenwerking in het sociaal domein via de uitvoeringsorganisatie. De focus van de commissie lag op twee thema's, namelijk 'visie als bestuurlijk kader voor grip op het sociaal domein' en 'duiding van de cijfers om grip te krijgen' en heeft drie aanbevelingen per thema beschreven.

Wat betreft visie, zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

“1. Maak in een bestuurlijke visie zo duidelijk mogelijk waar de gemeente wel en niet van zou moeten zijn. Maak per doelgroep inzichtelijk wat de concrete vragen en behoeften (kunnen) zijn en wat daarin het aanbod van de gemeente is (en dus ook niet is).

2. Nadat er een prioritering in de keuzes binnen de visie is aangebracht, moet de visie geoperationaliseerd en uitgevoerd worden. Wat betekent de visie voor de inrichting van het

sociaal domein en de uitvoering ervan? De operationalisering van de visie kan bijvoorbeeld vorm krijgen via een afwegingskader voor toegangsmedewerkers om beredeneerde keuzes te maken in individuele situaties. De operationalisering krijgt bijvoorbeeld vorm in de keuze voor een bekostigingssystematiek.

3. Differentieer in de aanpak voor verschillende groepen – kijk goed hoe schaarste verdeeld wordt. Voor sommige groepen moet de vraag misschien afgeremd worden, omdat inwoners zelf eigenaarschap kunnen nemen voor hun ondersteuningsvragen, terwijl andere groepen juist meer aangeboden mag worden om ze te helpen.”

De colleges van de HBEL gemeenten gaven begin dit jaar aan om de drie aanbevelingen over de visie ter harte te nemen, waarbij het traject om tot een visie te komen anders kan verlopen dan het rapport beschrijft. De HBEL bestuurders hebben de ambitie uitgesproken om een gezamenlijke visie op te stellen, in eerste instantie gericht op die onderdelen van het sociaal domein die we als HBL of HBEL gezamenlijk uitvoeren.

De aanbevelingen leggen nadruk op verduidelijken waar een gemeente wel en niet van is, differentiëren in doelgroepen en inzetten op afwegingskaders. In het waardentraject kwam naar voren dat we qua afbakening en afwegingskaders op gemeentelijk niveau weinig nieuwe speelruimte hebben. Dit kwam daarna ook naar voren in de kamerbrieven Wmo en Jeugd, die aangaven dat het Rijk een verdere afbakening in nieuwe wetgeving uitwerkt. De ruimte voor gemeenten ligt daarmee op dit moment – in afwachting van landelijke wetgeving - vooral in keuzes waarvoor algemene voorzieningen, waarvoor individuele basisondersteuning en waarvoor aanvullende specialistische ondersteuning wordt ingezet, gekoppeld aan inrichtingskeuzes voor de organisatie en bekostiging van deze ondersteuning. Dit is dan ook waar de focus ligt van de concept HBEL visie.

Aanbevelingen met betrekking tot de duiding van de cijfers om grip te krijgen

1. Maak vaart met het opzetten van goed gegevensbeheer. Streef ernaar dat data realtime inzichtelijk zijn, zodat niet gestuurd wordt op basis van verouderde informatie. Maak contractueel afspraken met aanbieders om het berichtenverkeer up-to-date te krijgen.
2. Stel concrete doelen en bijpassende indicatoren op die inzicht geven in de effectiviteit van het beleid en de uitvoering, maar ook de transformatieopgave in het algemeen. Stel zowel specifieke indicatoren (voor bijvoorbeeld maatregelen) als stelselindicatoren op.
3. Organiseer leerkringen met medewerkers van bedrijfsvoering, beleid en uitvoering om indicatoren op te stellen en elkaar te helpen de (trends achter de) data te begrijpen, zodat zoveel mogelijk mensen in de gemeenten overweg kunnen met de interpretatie van de data. Voer intern continu het gesprek over de ontwikkelingen in het sociaal domein, ondersteund door het dashboard, niet slechts enkele keren per jaar. Stuur voortgangsrapportages naar de raad en houd informatiebijeenkomsten met de raad om de gegevens te bespreken en hier samen duiding aan te geven.

De drie aanbevelingen sluiten aan bij de huidige ontwikkeling binnen onze organisatie, te weten de implementatie van een dashboard met realtime informatie, doelen/indicatoren/kpi's voor activiteiten en producten, en een gezamenlijke werkagenda. Onderdeel van deze werkagenda zijn periodieke bijeenkomsten met medewerkers van bedrijfsvoering, beleid en uitvoering om het gesprek te voeren over ontwikkelingen, onder meer op basis van data. Een ander onderdeel zijn periodieke rapportages en prognoses en bijeenkomsten voor bestuurders en raden.

Deze werkwijze is ook een antwoord op uw vragen in uw advies op de VNG rapportage over hoe meer grip te krijgen op de effecten van de uitvoering, meer inzicht en handelingsperspectief, en hoe om te gaan met opvallendheden uit de gegevensrapportage.

3. Na het waardentraject en VNG rapport: HBEL visie op het sociaal domein

De vorige colleges hebben de keuze van het opstellen van een visie gelaten aan de nieuwe HBEL colleges. Na de zomer, begin september is besloten dit verder op te pakken en wordt verder gewerkt aan een concept visie.

Hierbij zijn we niet bij nul begonnen. We zijn al twee jaar werkenderwijs aan het transformeren en daarmee (impliciet) een visie aan het ontwikkelen. Onderdelen van een visie die we al hebben beschreven in diverse documenten, worden bij elkaar gebracht. Denk hierbij bijvoorbeeld het HBEL document met besparingsmaatregelen.

In de visie worden relevante ontwikkelingen beschreven, de opgaves waar de HBEL gemeenten voor staan, en wordt de visie voor de komende jaren uitgewerkt, inclusief leidende principes voor de uitwerking. Voor de leveren van maatwerk op casusniveau worden richtinggevende uitspraken geformuleerd. Deze visie beoogt daarmee ook een handelingsperspectief te bieden voor de uitvoering, en de sturingsmogelijkheden en bekostigingssystematiek in grote lijnen te beschrijven, allen onderdelen die u specifiek benoemt in uw advies naar aanleiding van het VNG rapport.

Vervolgproces en betrokkenheid adviesraad

Het doel is om te komen tot een visie HBEL sociaal domein die uitgangspunten bevat voor de transformatie in het sociaal domein. Bij het formuleren van de visie zien wij een rol voor de adviesraden, zowel in informele consultatie en via een formeel advies. De planning van dit proces is nog niet definitief. Als deze bekend is, kunt u van ons als eerste een uitnodiging tegemoet zien voor een bijeenkomst om de concept visie te bespreken. Doel van deze bijeenkomst is om input op te halen, voorafgaand aan de formele advies- en besluitvormingsprocessen. En hierop de visie eventueel aan te passen.

Wij hopen u met deze brief voldoende van antwoord voorzien te hebben op de genoemde vragen. Het college van de gemeente Huizen is voor dit onderwerp naar u penvoerder namens de HBEL gemeenten, dit antwoord ontvangt u dan ook mede namens de colleges van Blaricum, Eemnes en Laren.

Vragen

Hebt u op dit moment vragen? Neemt u dan contact op met R. Blom van de afdeling Maatschappelijke beleid, bereikbaar op 035-5281448 of via r.blom@huizen.nl.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders,

J.P. Cnossen
gemeentesecretaris

N. Meijer
burgemeester